voorrechten die in Gods vierschaar *aan den staat van een gerechtige* zijn gehecht.

Zelfs de toepassing van deze gerechtigheid in ons eigen besef of bewustzijn door de schenking van de geloofsgave is hier niet bedoeld. Deze toch is veeleer een vrucht van Jezus' *hemelvaart* en van de uitstorting van den Heiligen Geest; *niet* van zijn opstanding.

Zijn opstanding zelve is de goddelijke rechtvaardigverklaring van den Middelaar, en het optreden van den rechtvaardig verklaarden Middelaar als ons Hoofd, en aldus als onzer aller rechtvaardigheid in zich dragende.

Wel, en dit voegen we om misverstand te voorkomen er aan toe, wel was ook het opstaan uit den dood noodig, om het opvaren naar den hemel en het *uitdeelen* van de gaven *mogelijk* te maken, maar dit is een verwijderd gevolg. En het rechtstreeksch gevolg van de opstanding bepaalt zich tot de daad des Vaders, die in de opwekking zijns Zoons den Middelaar in zijn staat van gerechtigheid doet schitteren, en tot de daad des Middelaars, die in deze zijne gerechtigheid nu verschijnt als het Hoofd en de Middelaar der zijnen.

KUYPER.

„Valschheid met vleiende lippen."

Zij spreken valschheid, een ieder met zijnen naaste, met vleiende lippen; zij spreken met een dubbel hart. Psalm 12:3.

Satan in het paradijs was de eerste vleier. »O, Eva was zoo lief; was veel te goed, om onmondig onder God te leven. Ze moest als God zelf wezen, kennende het goed en het kwaad!"

En sinds Satan zijn valschheid met vleiende lippen in het paradijs gelukt was, blies hij den onheiligen geest der vleierij ook in het hart van de kinderen der menschen, en is de booze macht der vleierij een giftig wapen onder menschen geworden.

Niet, dat de Heilige Schrift een vriendelijk, een minzaam, een zielveroverend woord afkeurt.

Verre van dien, en het norsch geslacht der bitse, scherpe lieden, die zich over hun kwetsende taal verontschuldigen met te zeggen, dat ze van geen vleierij houden en het daarom maar zeggen, zooals ze het meenen, mogen toezien dat ze zich niet langer tegen de liefde bezondigen.

Laat ze bij een Abraham en Jacob, bij een David en Salomo, bij een Paulus en Johannes maar eens ter schole gaan, om te leeren wat naar Christus' eisch de toon van onzen omgang met vriend en vijand moet wezen.

Iemand toe te spreken op innemende wijs is geen vleierij, maar minzaamheid. Zelfs iemand te laten merken, hoe lieflijk ons zijn geestelijk sieraad aandoet is slechts de tol der waardeering. Een woord van goedkeuring, van opprijsstelling, van lof kan zelfs ten goede strekken. Bemoediging is een steunsel, dat ons hart van anderer liefde vraagt.

Aan zulk een uiting van sympathie hebben we behoefte.

Maar dát is dan ook niet de Satanische zonde van de vleiende lippen.

Die herkent men aan heel iets anders.

Wat tot een vriendelijken innemenden toon uitdrijft is *liefde*, wat tot vleitaal verleidt is pure *zelfzucht*.

Let er maar op, als de vleier geen belang meer bij uw gunst heeft, slaat zijn fluweelachtige lip opeens in snijdende scherpheid om. Maar wil hij u in zijn macht hebben, dan puurt hij honig.

Vleierij is een kansspel dat berekend is op de zonde onzer eigenliefde.

De vleier is bijster met zich zelven ingenomen en hijgt naar de streelende prikkeling van anderer lof. En, alsnu anderer hart naar zijn eigen inborst afmetend, rekent hij uit, dat ook die anderen o, zoo makkelijk te winnen zijn door kitteling van hun ingenomenheid met zich zelf.

Daar maakt hij dan een studie van.

Hij bespiedt uw gangen, en zoekt uit te vischen waar uw inbeelding en uw ingenomenheid met u zelven zich het meest op richt. En zoodra hij dit zwakke punt van uw hart maar uitgevorscht heeft, begint hij, als een spin het vliegje, u op dát punt te omwoelen.

De vleier heeft niet maar één enkel liedeke, maar voor allerlei soort van karakters een onderscheiden wiegezang. In zijn pijlkoker zijn alsoortige pijlen, en naar de zonde van uw hart ligt, legt hij voor u de pijl op de pees.

Hij heeft wierook en mirre en kassie. Hij doet in nardus- en in ambergeuren. En al naar gelang uw zelfbesef door een dier geuren het sterkst en het snelst bedwelmd wordt, strooit hij er de korrels van voor u op het altaar.

En dat streelt u dan, dat prikkelt uw geestelijke reukorganen, dat doet u prettig aan.

Gij moogt het gaarne zoo. Soms gaat ge opzettelijk tot dezen handelaar in wierook om u te laten bewierooken.

En ge merkt niet dat ge er door in zijn macht komt, tot ge geheel gebiologeerd zijt, en willoos u overgeeft aan zijn wil.

Onder Christenen moest zoo Satanisch kwaad niet gekweekt worden. Het stuit het Koninkrijk der hemelen, en bouwt het rijk der duisternis op.

Immers ge weet ook wel, hoe we van nature toch al zoo boozelijk met ons zelven zijn ingenomen, dat God de Heere allerlei vermaan en openbaring van zijn toorn over ons moest brengen, om ons aan onze valsche inbeelding over ons zelven te ontworstelen. Ja, hoe Hij, ook als we ten leste ontdekt zijn, nog steeds met zijnen Heiligen Geest strijdt tegen ons in, om ons de inbeeldingen van ons hart te ontnemen.

Wat is nu Christenplicht? Om hierin met den Heiligen Geest mede te werken, of deze werking van den Heiligen Geest tegen te staan?

Het eerste, niet waar? En toch de vleier doet juist het laatste.

Hij sluipt in uw hart, dat zijn inbeeldingen met prijs wil geven, om die zondige inbeeldingen te sterken. Hij belemmert en bemoeilijkt de zelfontdekking in u. Hij stijft uw hoovaardij en trots Hij prikkelt uw ijdelheid. En houdt de nederigheid, die de bedding voor de genade in u moest uitgraven, verre van u.

De vleier doet uw hart kwaad. Hij sluit uw hart toe voor de werkingen des Geestes die u heiligen moesten, en ontsluit het voor de werkingen van Satan die u verderven willen.

Hij vergiftigt uw hart.

Hij lokt u in zijn amfioenkit, en dient u zijn zieldoodend heilsap toe. En als gij er den geur van indronkt en er door bedwelmd wierdt, lacht hij u uit om uw onnoozelheid en acht u een botte duif in sperwersklauw.

Tweeërlei vermaan volgt hieruit: Vlied den vleier en ban de vleitaal van uw eigen lippen.

Vlied den vleier, en de vleister bovenal. De vleitaal der vrouw is dubbel gevaarlijk.

En doe dat opeens, onverwijld, met een ruk aan uw hart. En denk niet, ik zal mij even nog laten bewierooken, en dan wegvlieden. Want weet wel, als de wierook der vleierij maar even zijn werking doet, zijt ge uw macht kwijt en kunt ge niet meer vlieden.

Die u vermaant en bestraft kan uw vriend zijn, maar die u vleit is stellig uw vijand. Dan bovenal, als hij begint met te zeggen: »Ik wil u niet vleien, maar...." Op zulk een inleiding volgt de vleitaal meest zelfs grof.

Maar ook, vlei zelf niet.

Ook zelfs als ge er geen kwaad mee bedoelt, drupt ge gif in de ziel van uw gevleide.

Zijn hart kan er niet tegen. En juist dat hij u aanhoort en uw vleitaal met een lach om de lippen indrinkt, is het zekerst bewijs dat het hem kwaad doet.

Iemand te vleien, toont dat ge hem niet acht en geen eerbied voor hem hebt.

In den hemel zoudt ge niet *kunnen* vleien. Het woord der vleitaal zou vanzelf verstommen op uw dan heilige lippen.

KUYPER.

Amsterdam, 25 Mei.

Ons weekblad had dezer dagen een harden aanval van Roomsche zijde uit te staan; niet om wat het in zijn leaders schreef, maar om een opmerking in ons Buitenland voorkomend.

Onze geachte mederedacteur Ds. Winckel wees namelijk op het feit, dat ook de niet-Roomsche vorsten almeer hulp bij den Paus gaan zoeken, ten einde hun eigen Roomsche onderdanen in bedwang te houden; en dit verschijnsel achtte hij bedenkelijk.

Hierover nu leest *De Maasbode* ons de les; niet vinnig, maar toch voelbaar. We *misdeden* in haar oog.

Liep dit verschil nu enkel over de vraag naar het gezag van den Bisschop der kerk te Rome, zoo zouden we dezen uitval niet gepareerd hebben. Dan toch raakte het geschil een geloofsquaestie. De redacteur van *De Maasbode* gelooft dat de Bisschop van Rome gezag over alle kerken op aarde heeft ontvangen; wij gelooven dit *niet*, maar ontkennen het. Een dispuut hierover zou dus niets minder zijn dan een ophalen van geheel de controvers over het pauslijk gezag. Stof voor een dikken kwartijn, niet voor een weekbladartikel.

Doch hierover liep ditmaal het geschil *niet*.

Die quaestie wierd zelfs niet aangeroerd. En de eenige vraag waarover het liep, was deze: Is het al dan niet bedenkelijk, dat vorsten, die zelven *niet* aan het pauselijk gezag gelooven, het toch gebruiken als veiligheidsmaatregel?

En dit is, naar ons voorkomt, een punt, waarover tusschen de redactie van de *Maasbode* en ons geen strijd behoeft te ontbranden. Daarover kunnen we niet anders dan eenzelfde oordeel hebben.

Dat Protestantsche vorsten, zoolang de Bisschop van Rome tegelijk souverein van den Kerkelijken Staat was, met hem als souverein in gemeenschap traden, deed natuurlijk geen de minste bedenking rijzen.

Dat een Protestantsche regeering, als de staatsrechtelijke regeling van de kerkelijke aangelegenheden der Roomschen aan de orde komt, daarover met den Bisschop van Rome onderhandelt, levert bij ons geen bezwaar op.

Zelfs dat Protestantsche koningen, als er op den Bisschopsstoel te Rome een vroed en schrander man zit, een internationaal geschil met een Roomsche mogendheid aan zijn beslissing onderwerpen, hindert ons niet. Als scheidsrechter kan men ieders oordeel inroepen, en daarin ligt in het minst geen erkenning van zijn geestelijk gezag.

Als daarentegen Protestantsche vorsten gezanten met geschenken naar den Bisschop van Rome zenden bij zijn *kerkelijk* jubilaeum, dan wordt o. i. wel terdege de juiste grens overschreden.

Dan toch is het *niet* de vraag, of de Bisschop van Rome niet feitelijk een macht uitoefent die boven de macht der machtigste vorsten gaat; noch ook of het gewicht dezer macht niet doorgaande tegen het ongeloof, de zedeloosheid en de revolutie in de schaal wordt geworpen; maar alleen of het *kerkelijk* jubilaeum, het *priesterworden* van den persoon van dezen bisschop iets is, dat de Protestantsche regeeringen aangaat.

En dan komt het ons bedenkelijk voor, dat een Protestantsch vorst, die dus als Protestant *ontkent, betwist en loochent* dat de Bisschop van Rome het gezag bezit, waarop hij aanspraak maakt, toch den *schijn* komt aannemen, als huldigde hij dit gezag.

Dit is o. i. in strijd met de *oprechtheid* en beneden de majesteit, zoo van hun karakter als van hun kroon.

En dit kwaad nu neemt nog ernstiger verhoudingen aan, als een Protestantsche regeering, gelijk die van Pruisen en Engeland deden, de hulp van den Paus inroept, om haar onderdanen naar heur hand te zetten.

Dan toch brengt hij aan het Pauslijk gezag niet slechts hulde, maar *gebruikt* het, wekt er de werking van op, en boekt het als een der middelen van Staat. Naast politie en leger, dan nog als derde veiligheidsmacht 's Pausen gezag.

Want wel geven we toe, dat de Paus terecht het *boycotten* en andere onzedelijke practijken veroordeeld heeft; maar om daarvan het strijdige met de Tien geboden in te zien, had men toch den Bisschop van Rome niet noodig. Althans we zouden de geestelijke armoê der Roomsche kerk in Ierland beklagen, zoo haar eigen bisschoppen dit, ook zonder hulp uit Rome, niet konden inzien.

Dat was dan ook slechts de *vorm* van het advies; maar het eigenlijk bedoelen was, *dat de Paus als toeziende voogd over alle Roomsche onderdanen de vorsten in het uitoefenen van hun voogdij bijsta.*

Er ligt dus wel terdege in het toekennen aan den Paus van *politiek* gezag, niet om zijn persoon, maar op grond van den invloed van zijn *geestelijk* gezag.

En dit nu vinden we in keizers en koningen die als Protestanten dit geestelijk gezag betwisten en ontkennen, *on*oprecht en *on*zedelijk.

In *Het Vaandel* vestigt J. H. B. er de aandacht op, dat wij ons zelven, zoo hij beweert, hebben vastgepraat.

Hij zegt er van:

Dr. Kuyper schreef in *De Heraut:*

»Toch moet, dunkt ons, meer dan dusver geschiedde, nadruk op het feit gelegd, dat in 1834 en in 1886 de kerkeraad, die óf reeds bestond óf krachtens het ambt der gelooviger optrad, de bestaande organisatie terzij gezet en de oude kerkenordening weer in heeft gevoerd."

Wanneer de voorstelling die Dr. Kuyper hier geeft voor 'tgeen geschiedde in 1834, zuiver is, dan is het werk der »Reformatie" in 1886 in menige plaats *ongevoorloofd* geweest.

Indien in 1834 of later krachtens het »ambt der gelooviger" b. v. in Harlingen de bestaande organisatie IS TERZIJDE GEZET en de oude kerkenordening IS INGEVOERD GEWORDEN, dan hadden de doleerende broeders aldaar in 1886 den kerkeraad, die zulks reeds tientallen jaren vroeger deed, behooren te erkennen en hadden ze allerminst kunnen of mogen doen, wat door hen gedaan is.

Wie gaat toch eene organisatie opzij zetten, die reeds opzij gezet *is geworden?* Wie gaat de oude kerkenordening invoeren, die reeds door een kerkeraad, krachtens het ambt der gelooviger gekozen, *is* ingevoerd *geworden?*

De aanklacht is derhalve deze:

Gij erkent dat in 1834 te Ulrum de Synodale organisatie is ter zijde gezet, en slechts datgene gedaan wat gij thans zelven doet.

Maar hoe kunt gij dan in plaatsen waar de Christ. Geref. kerk reeds een kerkeraad bezit, opnieuw een kerkeraad daarnaast laten optreden?

Immers indien er een Christ. Geref kerkeraad is, dan heeft deze reeds de Synodale organisatie op zij gezet, en hoe kunt gij dan nogmaals op zij zetten wat reeds op zij gezet is.

Grif en voetstoots geven we toe, dat onze redeneering, indien ze metterdaad was, wat J. H. B. er van maakt, feil zou gaan, voor geen gezonde critiek zou kunnen bestaan, en onvoorwaardelijk moest herroepen.

Het geval ligt echter zóó, dat we *heel anders* redeneerden.

Ons beweren was dat vader De Cock te Ulrum metterdaad den juisten weg koos, deed wat gedaan moest worden, en geen nieuw kerkje bouwde, maar als kerkeraad de kerk van het Genootschap losmaakte.

Voor zoover de kerkeraad der Christ. Geref. te Ulrum aan dit standpunt van vader De Cock getrouw is gebleven, zou o. i. het optreden van een anderen kerkeraad *te Ulrum* dan ook onzinnig zijn, en zou dit in geen geval kunnen geschieden krachtens het beginsel, dat elders ons leiddraad van handeling bood.

Hieruit volgt, dat bijaldien alle kerkeraden van Christ. Geref. zijde die sinds 1834 optraden, *ditzelfde standpunt* hadden ingenomen, enop dit standpunt waren blijven staan, het optreden van een tweeden kerkeraad deels ongemotiveerd zou geweest zijn, en stellig niet had kunnen geschieden in den vorm waarin het geschied is, t. w. als afwerping van een juk, dat dan reeds afgeworpen was.

Zoo handelden echter verreweg de meeste dezer kerkeraden *niet*.

Integendeel. De meeste dezer kerkeraden zijn colleges, in het leven geroepen door persoonlijk gelooviger, die na eerst hun kerk uitgetreden te zijn, zich particulier tot het opnieuw oprichten van een *forme* van kerk vereenigd hebben, en dus den historischen draad afbraken.

Door *deze kerkeraden* is daarom nooit de Hiërarchie op zij gezet noch ook de Synodale organisatie verworpen, eenvoudig omdat ze er nooit onder verkeerd hebben. Geen enkel aktestuk in dien zin ging dan ook van haar uit.

De kerkeraad deed te dezen opzichte *niets*; maar die handelden waren *de enkele gelooviger*. En de daad dezer enkele gelooviger was niet, dat ze de Synodale organisatie *van hun kerk* afwierpen, maar van *hun eigen persoon*, en dat ze, hun vroegere kerk met deze organisatie identificeerende, nu opnieuw een kerk organiseerden.

Eerst daarna kozen ze een kerkeraad, die derhalve *op geheel nieuwe basis* stond, een begin van iets geheel nieuws was, en die nu de Kerkenordening van 1619 aannam, niet omdat dere vanzelf weer opleefde, overmits de organisatie van 1816 wegviel, maar omdat deze hun het beste scheen.

Wel heeft onder dit alles de historische traditie nagewerkt, en dreef onze broederen een onbewust besef om de oude kerk der vaderen opnieuw te openbaren; maar toch wierd de zaak niet juist ineengezet.

Geestelijk liep men zuiver; maar *formeel* beging men door van het Ulrumsche standpunt af te wijken een fout.

Wij onderscheiden dus.

Wat Ulrum deed, doen ook wij, en al onze bede is, dat onze Christ. Geref. broederen tot het Ulrumsch uitgangspunt mochten terugkeeren.

Dat ze hiervan te goeder trouw afweken, is moeielijk betwistbaar.

En nu zeggen we niet, dat wij, hadden we destijds geleefd, onder den drang der omstandigheden, niet allicht evenzoo zouden gehandeld hebben, maar dit redt ons in 1888 niet.

Thans, nu we de gevolgen van deze afwijking voor oogen hebben, hebben we met deze les der historie te rekenen, en zou het ons tot schuld zijn, óns veel meer dan hun, zoo we in gelijke fout vervielen.

Blijkbaar hebben de Christ. Geref. broederen zich niet anders kunnen voorstellen, of de afbrokkeling der Synodale Genootschapskerk zou nooit anders dan *individueel* toegaan. Persoonsgewijs. Doordien enkele gelooviger met de organisatie braken.

Op een meer algemeene actie, waardoor de kerken zelven van onder de organisatie uit zouden komen, was in huh program niet gerekend.

Nu echter deed zich onverwachts dit feit voor.

Er blijkt nu, dat de ontwikkeling van onze Gereformeerde kerken *niet* uitsluitend individueel toegaat, maar allengs *heel andere proportiën* aanneemt.

En hierop nu is haar inrichting niet aangelegd; daar biedt ze geen kader voor; daar weet ze geen weg mee.

Er liep dus iets mis. Iets dat anders had moeten loopen. En nu zeggen wij: Mannen broeders, als gij steeds waart blijven staan op het standpunt van Ulrum, zou zich op dit oogenblik geen moeilijkheid voordoen. Alles liep dan vanzelf. Van concurrentie kon dan geen sprake komen En van een kerkeraad tegenover uw kerkeraad ware geen spoor ooit gezien.

Gold het nu enkel de vraag, of wij, door de liefde gedrongen, niet desnoods veel konden toegeven, om met onze broederen in gemakkelijker gevlei te komen, dan ware de zaak spoedig tot een goed einde gebracht.

Maar dát is *niet* de vraag die hier beslissen kan.

Immers, nu de ervaring ons geleerd heeft, dat er ook onverwachts een machtige beweging onder de Gereformeerden in het Genootschap kan optreden, die *geen* individueel karakter toont, maar *massaler* van aard, nog *kerksgewijze* handelt, mogen wij de fout niet eveneens begaan, om bij onzen bouw hier niet op te rekenen.

We zijn van onder de organisatie uit, en hebben geheel en al en volkomen gebroken met het genootschap genaamd de Ned. Herv. kerk.

Maar dit neemt niet weg, dat wij nog tal van oude vaderlandsche kerken zien, die alsnog onder deze Hiërarchie gebogen en in de banden van dit genootschap beklemd, almeer opwaken en ten leven komen, en straks den moed zullen vinden, om op heur wijs te doen wat wij deden.

Voor die kerken nu houden we ons hart vrij en onze armen open, en we bidden van God, dat haar vrijmaking moge verhaast worden.

En juist wijl we nu dank zij de uitkomst zien, wat onze broederen in de jaren van '50—70 niet zoo zagen en niet wel zien konden, hoe namelijk een kerkinrichting als waartoe zij kwamen, alsnu aan de weerineengroeiing van de oorspronkelijke ledematen van het één lichaam in den weg staat, is het ons thans plicht het eenigszins anders aan te leggen.

We durven dan ook vertrouwen, dat H. J. B. bij nader inzien zijn oordeel verzachten zal, en in onzen lof op Ulrum allerminst een tegenstrijdigheid zal zien met het door ons ingenomen standpunt.

Het strookt er niet slechts mee, maar de lof voor Ulrum *kon* op ons standpunt niet uitblijven.

Niet zonder ingenomenheid zagen we in de jongste *Bazuin* ook Doc. De Cock onder de onvoorwaardelijke bestrijders van het ellendige Statuut van 1869 optreden.

Gelijk men toch weet, is een der vele kolossale fouten van dat Statuut, dat dit Reglement het één Christelijke Gereformeerde kerkgenootschap *niet* eert als een vereeniging van plaatselijke *kerken*, maar als een verzameling van *persoonlijke leden* over heel het land verspreid.

Nadat toch in Art. 1 van dit Statuut is vastgesteld dat er in Nederland eene Christelijke Gereformeerde kerk bestaat, en er nog van geen afzonderlijke gemeenten sprake viel, volgt terstond in Art. 2 dit:

Allen, die vrijwillig *tot deze Kerk* toetreden, en de kinderen, die door den doop hare gemeenschap zijn ingelijfd, of voor zoover zij met hunne ouders zijn overgekomen, worden als *leden der Kerk* erkend en beschouwd tot hare gemeenschap te behooren.

Deze allen blijven tot de Christelijke Gereformeerde Kerk behooren, zoolang zij niet duidelijk toonen zich van haar af te scheiden, of door het bevoegde Kerkbestuur van het lidmaatschap zijn vervallen verklaard.

Er is dus geen de minste twijfel over. Het lichaam van het Chr. Geref. kerkgenootschap heeft tot ledematen en saamstellende deelen *niet* de plaatselijke kerken maar de enkele geloovigen en hun kinderen. En eerst nadat dit geconstateerd is, wordt deze over heel het land verspreide schare van geloovigen *in gemeenten ingedeeld.*

Dit nu is een zoo kapitale fout, waarin het Collegiaal karakter dezer kerk zoo sterk uitkomt, dat reeds daarom dit Statuut geen oogenblik bestaan *kan*.

Gelijk men weet, is deze fatale fout dan ook niet uit de Kerkenordening van Dordt van 1619, maar, geheel in strijd met deze Kerkenordening en haar beginsel omverwerpend, letterlijk gekopieerd uit het Algemeen Synodaal Reglement van de *„valsche* kerk."

Neen, zoo's het in dit Statuut staat *mag* en *kan* het niet zijn.

De één generale landskerk bestaat niet uit *leden*, maar uit *kerken*.

En wat schrijft nu Doc. De Cock in *De Bazuin* van 18 Mei?

De kerk is eene vereeniging of verzameling van plaatselijke *gemeenten*, evenals *eene* kerk de vereeniging of verzameling is van *gelooviger* die op eene plaats wonen.

Voor deze gulle woorden, waarmee hij onze critiek volkomen rechtvaardigt en het Statuut van 1869 in de hartader treft, zij onzen booeder De Cock onze hartelijke dank geboden.

Zoo komen we verder!

Zoo iemand dan verstaat Dr. Van Ronkel de kunst om meesterlijk zijn aftocht te dekken.

Hij had op kerkelijk terrein het Alg. Syn. Reglement de Grondwet der kerk genoemd; waartegen natuurlijk moest opgemerkt, dat het gezag, hetwelk in staatszaken aan de Grondwet toekomt, op kerkelijk erf alleen rust in Gods Woord.

Wat doet Dr. Van Ronkel nu?

Uit „Ons Program" haalt hij een zinsnee aan, waarin protest wordt ingediend tegen den heiligen nimbus, waarmee de Liberalisten de Grondwet omkleeden, en waarin tamelijk kras wordt gezegd, dat de Grondwet volstrekt *niet* zoo hooge waardij bezit.

En na dit citaat, vraagt hij dan schalks, of het nu aangaat, Gods Woord met zulk een Grondwet op één lijn te stellen?

Gevat en handig ongetwijfeld.

Ge zegt, dat het Woord Gods *een paarl van groote waarde* is.

Nu haal ik een zinsnee uit uw predicatie aan, waarin ge de ijdele vrouw, die te zeer aan paarlen en juweelen hecht, vraagt of heur paarlen van groote waarde niet waardeloos voor God zijn, bij het sieraad van een blanke ziel niet te vergelijken, ... en ik vraag er leukweg bij, of het dan aangaat Gods heilig Woord bij zulk een *paarl van groote waarde* te vergelijken.

Ge ziet, op meer bekend terrein overgebracht, ontsnapt aan zulk argument opeens zijn betooverende klem, maar de greep was vindingrijk.

Ontdaan van allen nutteloozen woordenstrijd is de zaak uiteraard deze.

In den Staat is een Grondwet, die de beginselen aanwijst en de grenzen bepaalt, waaraan de wetten, koninklijke besluiten en ministerieele aanschrijvingen gebonden zijn.

Vraag ik nu op kerkelijk terrein, waar ik met goddelijke autoriteit bekleed de beginselen heb te zoeken, waaraan alle kerkelijke reglementen, canones, besluiten en regelingen gebonden zijn, dan luidt het antwoord: Eenigljk de Heilige Schrift.

Een Grondwet is een staatsstuk, dat door den koning wordt geschonken aan zijn volk, al doet dat volk zelf bij de saamstelling er van ook instrumenteelen dienst.

En evenzoo nu is er in de kerk een Heilige Schrift, die eveneens ons door den Koning der kerk gegeven is, al gebruikte Hij daarbij ook instrumenteel den dienst van profeten en apostelen.

En wat de zakelijke opmerking van Dr. Van Ronkel raakt, t. w. dat de Kerkenordening den *vorm*, de gestalte en niet het *wezen* der kerk raakt, en dat toch Gods Woord wel voor het *wezen*, maar niet voor den *vorm* gezaghebbend zou zijn, daarbij sloop misverstand in.

Vooreerst toch komt de vorm niet als een kleed om het wezen, maar is met het wezen gegeven en komt er uit voort. En ten andere stemt hij zelf onmiddellijk toe, dat de beginselen waarnaar de kerkregeering zich te regelen heeft, volstrekt niet van onze willekeur afhangen, maar wel terdege genomen moeten uit *Gods Woord*.

De instelling en onderscheiding en bediening der ambten en de beschikking der genademiddelen, die bijna heel den *vorm* der kerk bepalen, hangen niet aan wat een algemeen Reglement of Kerkenorde bepaalt, maar eenigljk aan wat Gods Woord ons deswege oplegt.

Het recht van Wetgeving is, bijzonderlijk in de kerk, dan ook steeds door Gods kinderen als een der stellige attributen van Christus' Koningschap beleden; en het was uitsluitend ter wille van dit Koningschap van Christus, dat we tegen den min gelukkig gekozen titel van Dr. Van Ronkels voorlaatste vlugschrift opkwamen.

Een Grondwet uit te vaardigen is een *koninklijke* daad; een daad die zonder rechtstreeksche actie van den *koning* zelven onbestaanbaar is.

En omdat nu het *Alg. Syn. Reglement*, dat de hoogste wetgevende, rechtsprekende en besturende macht aan de Synode opdraagt, rechtstreeks de Koninklijke majesteit van den Koning der kerk aanrandt, en de naam van Grondwet, zoo hij aan dat Reglement wordt gegeven, dit kwaad nog krasser maakt, ging er ons protest tegen uit.

Toch houden we ons, bij wat na Dr. Van Ronkels jongste verklaring een logomachie is geworden, niet langer op.

Ook hij belijdt en erkent thans: 1°. dat de belijdenis der kerk uit Gods Woord moet geput; 2°. dat de Kerkenordening niet tegen deze belijdenis strijden mag; 3°. dat het Synodaal Reglement zeer beslist tegen die belijdenis strijdt; en 4°. dat derhalve deze regeling vervangen moet door eene Kerkenordening, die weer uit de belijdenis, als uit Gods Woord geput, is afgeleid.

Welnu, daarmee zijn we er.

Immers, wel houdt Dr. Van Ronkel staande, dat Art. I en Art. XI van het Alg. Syn. Reglement van deze zuiveringskuur moeten uitgesloten; maar natuurlijk is dit uit convenientie en particuliere opinie, niet krachtens zijn eigen beginsel gezegd.

Bleek ook hem toch bij nader onderzoek, dat ook Art. I of Art. XI, of ook beide